

Handläggare
Anna Enberg
E-post
anna.enberg@sfv.se
Organisation/Område
SFV Kulturmiljö

Stadsbyggnadskontoret
Box 8314
104 20 Stockholm

stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Granskningsyttrande över förslag till detaljplan för Konsthallen 15 i stadsdelen Djurgården

Ert diarienummer 2018-00710

Inledning

Statens fastighetsverk (SFV) har blivit inbjuden till granskning av ny detaljplan för Konsthallen 15 inom stadsdelen Djurgården.

Framtagandet av detaljplanen sker med utökat förfarande. Sedan programsamrådet 2018 har detaljplanens utbredning ändrats på så sätt att den inte bara berör fastigheterna Konsthallen 2 och Konsthallen 15, utan även omfattar fastigheten Hasselbacken 1 på motsatt sida av Djurgårdsvägen. Under programsamrådet yttrade sig SFV som sakägare med grannfastighet till planområdet. Under våren 2021 var detaljplanen på samråd och SFV yttrade sig då över planförslaget. SFV yttrar sig under samråd och granskning som sakägare inom planområdet, då fastigheten Hasselbacken 1 ägs av staten genom SFV. Fastigheten Hasselbacken 1 ligger inom ett markområde på Djurgården som ligger inom kunglig dispositionsrätt och som förvaltas av Kungliga Djurgårdsförvaltningen.

SFV har tagit del av allmänt tillgängligt material på kommunens webbplats.

SFV:s uppdrag och fastigheter

SFV är en myndighet som förvaltar vissa delar av statens fasta egendom. SFV:s uppdrag beskrivs i myndighetens instruktion och årligt regleringsbrev. De fastigheter SFV ska förvalta är de som staten långsiktigt behöver för speciella ändamål, fastigheter som är av stort kulturhistoriskt värde för vilka staten har ett särskilt ansvar, fastigheter som under århundraden har tillhört kronan eller har donerats till staten.

SFV förvaltar cirka 4000 byggnader för olika användningar och en sjundedel av Sveriges markyta. SFV har ett långsiktigt förvaltningsperspektiv och många av SFV:s objekt är statliga byggnadsminnen (SBM) med Riksantikvarieämbetet som tillsynsmyndighet.

Inom södra Djurgården förvaltar SFV Vasamuseet, Manilla och Skansenberget (bergrum). SFV representerar också staten som ägare av hela södra Djurgården.

Sammanfattning

SFV anser fortsatt att det är positivt att detaljplanen syftar till att ge förutsättningar för fortsatt evenemangs- och kulturverksamhet (hotell och kulturändamål som utställningsverksamhet och musikpaviljong) på platsen. Detaljplaneförslaget har väl formulerade utgångspunkter och intentionen att byggnaderna ska framstå som paviljonger i en grön parkmiljö. SFV anser att granskningsförslaget bättre lever upp till dessa intentioner. SFV anser dock att trots stora förbättringar avseende natur- och kulturmiljöaspekter, riskerar den föreslagna byggnationen att generera negativ påverkan på Djurgårdens kultur- och naturmiljö som är skyddad både inom Nationalstadsparken och riksintresset för Stockholms innerstad med Djurgården. Flera

förbättringar har gjorts i detaljplanen för att skydda vegetationen. Byggnaderna ligger nu mer separata och längre från huvudbyggnaden vilket är positivt. Dock är storleken på tillkommande bebyggelse fortfarande ett problem då schakt för byggnader och underjordiska lokaler riskerar att påverka och ändra förutsättningarna för vegetation och park.

Granskningsförslaget

Flera av SFV:s synpunkter i yttrandet vid samrådet har tillvaratagits. SFV ansåg att samrådsförslaget inte säkerställde ett bevarande av den gröna miljön inom fastigheten. Den gröna trädridå som omsluter Hasselbacken 1 och följer Djurgårdsvägen/Hazeliussvägen är nu på ett bättre sätt skyddad i granskningsförslaget. SFV noterar att delar av de underbyggda lokalerna tagits bort och flyttats från bland annat Bellmaneken vilket är mycket positivt.

Trots denna förbättring ser SFV att skyddet behöver utökas och att ett längre avstånd behöver upprättas från schaktväggar. Fler bevarandevärda träd och naturvärdesträd behålls i granskningsförslaget vilket är positivt, men skyddsavståndet till dessa träd behöver alltså utökas. I den södra delen, intill den "nya Gubbyllan" tillåts fortfarande markförändringar och utfyllnader då en uteservering planeras intill bevarade träd. I planbeskrivningen anges ett avstånd enligt "Standard för skydd av träd vid byggnation 2.0". SFV ställer sig frågande till varför måtten anges enligt standard för flytt av träd. Dessa träd ska inte flyttas utan bevaras och därmed behövs ett större utrymme kring träden bevaras. I denna känsliga miljö, med skyddade naturvärden behöver ett större respektavstånd tas till träden för att de långsiktigt ska kunna bevaras. Skyddsområdena kring träden behöver ta hänsyn till framtida kronutbredningar. SFV anser att det är bättre att använda länsstyrelsens rekommenderade mått för skyddszon vilket uppgår till ett avstånd som motsvarar 15 gånger trädstammens diameter, alternativt fem meter utanför kronan om detta mått är större. På det sättet behöver inte trädens kronor beskäras utan hela träden bibehålls. I denna detaljplan planeras för ny bebyggelse inom Nationalstadsparken vilket gör att ett större respektavstånd behöver användas än vid ej skyddade bebyggelseområden.

Den byggnad som föreslås på platsen närmast den där Moriska paviljongen legat, i norra delen av tomten och väster om huvudbyggnaden, påverkar fortfarande ädellövträdsnätverket som bedömts med näst högsta nivån, nivå 4, för ekosystemfunktionalitet. För att på bästa sätt bevara ekosystemet och dess värden anser SFV att byggnaden och källarvåningen som breder ut sig anpassas på så sätt att alla ädellövträd bevaras. SFV anser att byggnaden i detta sammanhang är för stor till ytan men att det samtidigt är positivt att byggnaden är placerad längre från restaurang Hasselbacken än i samrådsförslaget.

Då intentionen med planen är att placera byggnader i parkmiljö anser SFV att bebyggelsen behöver vara friliggande. Den föreslagna svängda gången mellan den nya byggnaden i norra delen och den utbyggda huvudbyggnaden bör utgå. Ett bättre sätt att uppnå klimatskydd och samtidigt fullfölja planens intentioner är att ersätta den byggda gången med en öppen pergola.

SFV lyfte i samrådsyttrandet även en farhåga för vattentillförsel till träd i och med att området skulle sprängas ut. I granskningsförslaget har denna synpunkt omhändertagits så att delar av den utsprängda källarvåningen flyttats. Dessutom planeras magasin för förvaring av regnvatten. När det gäller detta förslag behöver syftet klargöras så att det magasinerade vattnet verkligen ger träden tillförsel och schakten behöver minimeras så att inte rötterna skadas vid anläggande.

SFV anser att de planbestämmelser som i planförslaget skyddar träd och park är ett mycket bra steg på vägen, men att de inte fullt ut säkerställer ett bevarande av den gröna miljön inom Hasselbacken 1. Bestämmelsen n3 lyder att markens naturparkskaraktär ska bevaras.

SFV noterar att det tydliggörs vad som ska bevaras och skyddas vilket är positivt. Dock är uttrycket "i huvudsak" alltför otydligt i en planbestämmelse. Dessa två ord föreslås tas bort. Delen som markeras n3 behöver utökas så att även delen i söder med träd närmast Hazeliusbacken ingår.

SFV:s synpunkt att det bör finnas en skyddszon mellan mark som bevaras och ny bebyggelse eftersom mark behöver tas i anspråk under byggnationen och för dränering av byggnader kvarstår.

SFV:s synpunkt som gäller den smala kil i nordöst mot Hazeliusbacken och som ligger intill en ek med högt naturvärde kvarstår. Denna kil regleras i planförslaget som "marken får bebyggas under med planterbart och körbart bjälklag". I gällande detaljplan är området prickmarkerad "marken får inte bebyggas" och ingen underjordisk byggnad tillåtes. Denna ändring skulle kunna medföra påverkan på ek, träd nr. 17 (enligt *Hasselbacken utredning landskap, ekologi och träd*). Denna ek står strax utanför fastigheten.

SFV anser fortsatt att planförslagets utformning och gestaltning har goda kvaliteter. De är väl utformade tillägg i den gröna miljön vars arkitektur tar hänsyn till landskapet. Byggnadernas runda former samspelar även med Cirkus runda byggnad. I granskningshandlingen har höjden på nya Gubbbhyllan minskats med två meter. För att tydliggöra förhållandet mellan huvudbyggnaden och detta nya tillägg bör byggnaden sänkas åtminstone en våning, dvs. tre meter, jämfört med samrådsförslaget vilket innebär en meter jämfört med granskningsförslaget.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivningen nämner projektets höga ambitioner att skapa mer grönska än vad som finns idag. För att kunna bedöma verkliga konsekvenser av planförslagets genomförande och långsiktigt säkerställande anser SFV fortsatt att själva granskningsförslaget behöver bedömas.

SFV noterar att Miljökonsekvensbeskrivningen nu redovisar bedömd påverkan på grundvattnet. Redovisning av hur sprängningen av berg påverkar växtbetingelserna på platsen saknas.

SFV:s synpunkt avseende analys av påverkan av skuggning från nya byggnader har hör sammats. Skuggstudier har utförts, dock redovisar miljökonsekvensbeskrivningen inte vilken påverkan på naturvärden den konstaterade skuggningen medför.

Nationalstadsparken och Riksintresset

Hasselbacken 1 ligger inom Kungliga nationalstadsparken som skyddas enligt 4 kap. miljöbalken. Bestämmelserna i 4 kap. 7 § miljöbalken slår fast att området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården är en nationalstadspark och att ny bebyggelse och andra åtgärder endast får vidtas "om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas."

Nationalstadsparken inrättades 1995, dvs. efter det att gällande detaljplan antogs. Den gällande detaljplanen medger schaktning för garage, vilket också har utförts. I och med Nationalstadsparkens inrättande är nu förhållandena ändrade. SFV bedömer att detaljplaneförslaget kan medföra sådana åtgärder som inte är förenliga med bestämmelserna ovan i miljöbalken utan att natur- och kulturvärden riskerar att skadas.

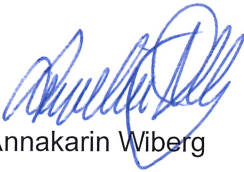
Planområdet ingår även i riksintresse för kulturmiljövården; Stockholms innerstad med Djurgården. Riksintresset uttrycks genom en rad beskrivningar relevanta för denna del av planområdet. "Nöjeslivets, samvarons och rekreativlivets byggnader och miljöer. Teatrar och konsertsalar, Gröna Lunds tivoli och andra nöjesetablissemang. Anrika restauranger och

värdshus, ordens-hus och lokaler för olika sällskap, Skansen, Fåfången, idrottsanläggningar, parker och flänörstråk. Djurgårdens bebyggelse och rekreationslandskap, med rötter i 1600-talets kungliga jaktpark. Utvärdshus, slott och villor med omgivande parker från 1600- och 1700-talen och senare.” För att planen ska kunna vara förenlig med riksintresset är det viktigt att Hasselbacken 1 fortsatt upplevs vara del av Djurgårdens rekreationslandskap och parkmiljö med rötter i 1600-talets jaktpark.

SFV anser fortsatt att byggnadernas omfattning riskerar att försvaga parkmiljön och upplevelsen av Hasselbacken som del av den tidigare kungliga jaktparken.

Beslut

I detta ärende har direktör Annakarin Wiberg, direktör beslutat. Specialist landskap och park Anna Enberg har varit föredragande. I handläggningen har också förvaltare Ylva Franksson, arkitekt Malin Lindström, planarkitekt Maria Tognolina och Anders Lindelöf, enhetschef kulturmiljö deltagit.

Annakarin Wiberg

Anna Enberg